แนวทางการใช้บริบทท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย[1]

The Guidelines for Application of Local Context in Chinese Language Teaching for Vocational Schools in Muang District, Nong Khai Province

วัชรพล ศิริสุวิไล[2], วุฒิชัย สว่างแสง[3], ปรีมา ตันติพานิชธีระกุล[4], จาง เจียเจิ้ง[5], พุทธรักษ์ ปราบนอก[6], จีรนันท์ โสตถิอนันต์[7]

Watcharapon Sirisuwilai[2], Wuttichai Sawangsang[3], Prima Tantiparnitteerakul[4], Zhang Jiazheng[5], Puttharak Prabnok[6], Jeeranan Sotthianan[7]

Received: *March 7, 2023*
Revised: *November 1, 2023*
Accepted: *November 3, 2023*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับใช้บริบทท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้วยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคายทั้งสิ้น 4 แห่ง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SWOT Analysis ผลการศึกษาพบว่า จุดแข็ง (S) ได้แก่ พื้นที่ นโยบายที่เกี่ยวเนื่องกับอาชีวศึกษา

[1] การวิจัยครั้งนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันขงจื่อ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

[2] อาจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Lecturer of Eastern Language Department, Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University) E-mail: watsir@kku.ac.th

[3] นักวิจัย (Researcher) สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Philosophy and Religion department, Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University) E-mail: wuttichai_sa@kkumail.com

[4] นักวิจัย (Researcher) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University) E-mail: prima.ta@kkumail.com

[5] รองศาสตราจารย์ ดร. สถาบันขงจื่อ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Associate Professor, Confucious Institute, Khon Kaen University) E-mail: 1581859981@qq.com

[6] รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Associate Professor of Philosophy and Religion, Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University) E-mail: budhpr@kku.ac.th

[7] อาจารย์ สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Lecturer of Eastern Language Department, Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University) E-mail: jeeraso@kku.ac.th

และความต้องการของตลาดแรงงานล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน จุดอ่อน (W) ได้แก่ ความต่อเนื่องของการเรียน แบบเรียน และครูผู้สอน ยังคงเป็นจุดอ่อนในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โอกาส (O) ได้แก่ การได้งานทำ การสร้างองค์ความรู้และเนื้อหาการเรียนที่เข้ากับสถานการณ์และสามารถนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่ และการเพิ่มศักยภาพทางด้านภาษาในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลในการสร้างโอกาสให้กับผู้คนในพื้นที่ และ อุปสรรค (T) ได้แก่ งบประมาณสนับสนุน การขาดแคลนแบบเรียนที่ตอบโจทย์ความต้องการและการขาดองค์ความรู้พื้นฐาน ยังคงเป็นอุปสรรคในการบรรลุวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ โดยจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาซึ่งการเสนอแนวทางการปรับใช้บริบทท้องถิ่นเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในอาชีวศึกษาของพื้นที่หนองคาย 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การร่วมสร้างองค์ความรู้ภาษาจีนที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดหนองคาย 2) ส่งเสริมการใช้บริบทท้องถิ่นในเนื้อหาหรือการสร้างแบบเรียนภาษาจีนของพื้นที่ 3) ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ในการพัฒนาส่งเสริมด้านภาษาจีน และ 4) ผลิตครูผู้สอนภาษาจีนที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทพื้นที่หนองคาย

คำสำคัญ: บริบทท้องถิ่น, ภาษาจีน, อาชีวศึกษา, จังหวัดหนองคาย

Abstract

This qualitative research investigates the guidelines for application of a local context in Chinese language teaching for vocational schools in Muang District, Nong Khai province through SWOT Analysis. The data were collected from related academic articles research papers and in-depth interviews from four vocational schools in Muang District, Nong Khai province. The finding indicated that the location of Nong Khai province, vocational education policies, and labor market needs were the strengths (S) to drive the development of Chinese language teaching. However, the continuity of learning, textbooks, and teachers were the weaknesses (W) in the process of improving teaching quality. Job opportunities, the developing of local contexts in Chinese learning which can be put into use, and the increasing of the language potential to support tourists were the opportunities (O) which resulted in creating opportunities for people in the area. Threats, (T), included the deficiencies of budget, a lack of appropriate and effective textbooks and a lack of local context knowledge in the Chinese language were the obstacle for the vocational schools in the area to reach the goal. This research suggests four aspects of applying the local context in Chinese language teaching for vocational schools in Nong Khai province: 1) collaborating in creating the local context knowledge in the Chinese language, 2) encouraging schools and teachers to apply the local context knowledge in Chinese language teaching and creating local

content materials, 3) collaborating between agencies in the area to develop and promote Chinese language teaching and learning, and 4) increasing the number of Chinese language teachers who are equipped with local context knowledge perception for the classroom.
Keywords: Vocational education, Chinese, Local context, Nong Khai province

บทนำ

การปรับใช้บริบทท้องถิ่นในการเรียนการสอน (Localization) หรือการแต่งหนังสือแบบเรียนภาษาจีนเป็นประเด็นที่ถูกจับตามองจากผู้คนในแวดวงการสอนภาษาจีนทั่วโลก (Zhu, 2018) เนื่องจากความก้าวหน้าด้านการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของผู้คนในแต่ละพื้นที่นั้นเปลี่ยนแปลงไป ทำให้การเรียนการสอนรูปแบบเดิม ๆ นั้นไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้คนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเนื้อหาการเรียนการสอน และแบบเรียนนั้นมีความแตกต่างกับวัฒนธรรม แนวความคิด ชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงความเคยชิน และความคุ้นเคยของผู้เรียนต่อบริบทของเนื้อหาที่เรียน ส่งผลให้การเรียนภาษาจีนนั้นไม่สามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่จริงของผู้เรียนได้ เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีเงื่อนไขความต้องการที่แตกต่างกัน (Lu, 2009) ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนที่จะสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ได้จริงในบริบทสังคมวัฒนธรรมของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การปรับใช้บริบทท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านหนังสือแบบเรียน และรูปแบบเนื้อหาการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่นของผู้เรียน โดยพิจารณาถึงความต้องการของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างในด้านของวัฒนธรรม (Yang and Ma, 2022) โดยมุ่งเน้นการสอดแทรกวัฒนธรรมต้นทางของผู้เรียนเข้าไปในเนื้อหาการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของตนเป็นภาษาจีนได้ และเพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกันของชาวต่างชาติต่อวัฒนธรรมจีนเช่นเดียวกัน (Wu Heping และ Jin Xuanzhe อ้างใน Zhu, 2018) ทั้งนี้ บริบทท้องถิ่นยังมีส่วนสำคัญอย่างมากในการเสริมสร้างพัฒนาการด้านการเรียนภาษาจีน เพราะเนื้อหาที่ใช้สอนนั้นเป็นเรื่องราวที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคย โดยเฉพาะบริบทของพื้นที่ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ การใช้บริบทพื้นที่มาประยุกต์และพัฒนาการเรียนการสอนยังเป็นการลดช่องว่าง หรือความต่างทางวัฒนธรรมเนื่องจากผู้เรียนอยู่ในบริบทของอีกวัฒนธรรมหนึ่ง แต่ต้องมาเรียนรู้ภาษา และวัฒนธรรมที่ต่างจากของตนย่อมมีความประหม่า ซึ่งอาจจะส่งผลกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนได้ ดังนั้นการปรับใช้บริบทพื้นที่ และวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน จึงนับว่าเป็นวิธีที่เหมาะสม และมีประโยชน์ต่อวงการการศึกษาอย่างมาก

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่มีวัฒนธรรมประเพณีเป็นจุดขาย ซึ่งจะเห็นได้จากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และด้านการท่องเที่ยวของประเทศ การสื่อสารเพื่อถ่ายทอดข้อมูลด้านวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่เป็นภาษาต่างประเทศแก่นักท่องเที่ยว ถือว่าเป็นความท้าทายอย่างยิ่งแก่ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการผลักดันสร้าง และพัฒนาบุคลากร

ให้มีความรู้ความสามารถที่จะสื่อสารข้อมูลทางวัฒนธรรม และข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวของไทยสู่ชาวต่างชาติผู้มาเยือน ซึ่งแต่ละภูมิภาคของประเทศล้วนแล้วแต่มีความแตกต่างกัน ซึ่งภาษาจีนก็เป็นอีกภาษาหนึ่งที่ผู้คนกำลังให้ความสนใจตลอดระยะเวลามากกว่า 10 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศไทยที่มีจำนวนกว่า 10 ล้านคนในปี 2019 (Meng, 2021) ทำให้กระแสการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศไทยสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวนั้นได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก แต่ปัญหาคือการที่ผู้เรียนนั้นเรียนภาษาจีนที่เป็นรูปแบบเดิม และยังคงใช้เอกสารแบบเรียนมาตรฐานที่แต่งโดยชาวจีนที่มีเนื้อหาต่าง ๆ เน้นไปในบริบทสังคมวัฒนธรรมจีนที่มีความแตกต่างจากบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนนั้นไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Wu and Yang, (2008) และ (Zhang, (2016) ยกตัวอย่าง เช่น การที่ผู้เรียนไม่มีความเข้าในเรื่องของชื่อสถานที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏในเนื้อหาการเรียนการสอน (Wang and Mayoe, 2013) เนื่องจากไม่มีประสบการณ์การเดินทางไปยังสถานที่นั้น ๆ อีกทั้งยังขาดโอกาสที่จะนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน หรือการทำงานซึ่งอยู่ในพื้นที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศไทยเป็นหลัก

จากการทบทวนงานวิจัย และเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ การนำบริบทท้องถิ่นมาปรับใช้ในการเรียนการสอนในประเทศไทยนั้นยังคงไม่ได้ถูกศึกษาอย่างกว้างขวาง มีเพียงงานวิจัยที่นำเสนอเนื้อหาการนำบริบทท้องถิ่นมาสร้างหนังสือแบบเรียน เช่น Zhang (2016) ได้ศึกษาการเรียบเรียงแบบเรียนภาษาจีนโดยใช้บริบทท้องถิ่นของระดับประถมศึกษาในประเทศไทย Yang and Ma (2022) ได้ศึกษาการเรียบเรียงและการประยุกต์ใช้สื่อการสอนภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยใช้บริบทท้องถิ่น Fang, Zheng, and Chen (2016) ได้ศึกษาเรื่องการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ Wang and Mayoe (2013) ได้วิเคราะห์ภาษาจีนพื้นฐานและให้ข้อเสนอเกี่ยวกับการแต่งตำราเรียนภาษาจีนโดยใช้บริบทท้องถิ่น และ Lu (2009) ได้ศึกษาถึงแนวคิดในประเด็นปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ งานวิจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ยังขาดการพัฒนาไปในกลุ่มผู้เรียนสายอาชีพหรือกลุ่มอาชีวะที่เป็นกลุ่มเรียนรู้ และปฏิบัติงานสายอาชีพไปพร้อมกัน และที่สำคัญคือกลุ่มอาชีวะเป็นผู้ผลิตแรงงานเข้าสู่ภาคธุรกิจ แรงงานอุตสาหกรรม และงานด้านการบริการของประเทศไทย

การเรียนการสอนภาษาจีนของอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้ตอบโจทย์ตลาดแรงงานที่มีความต้องการบุคลากรที่ได้ภาษาจีน เพื่อรองรับการเติบโตทางธุรกิจที่มีการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติโดยเฉพาะชาวจีน อีกทั้งการเปิดเส้นทางรถไฟความเร็วสูงลาว-จีน ส่งผลให้มีการคาดการณ์ถึงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่จะเดินทางผ่านเข้ามาตามเส้นทางรถไฟนี้ (อภิชญาณ์ จึงตระกูล, สิรีธร จารุธัญลักษณ์, และศุทธาภา นพวิญญูวงศ์, 2564) ยิ่งเป็นประเด็นให้ผู้คนตระหนักถึงความต้องการบุคลากรด้านอุตสาหกรรมบริการซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทยที่ต้องมีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีน (ปิยนาถ ปิยสาธิต, 2564) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ริเริ่มการเรียนการสอนภาษาจีนขึ้นในวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยมุ่งมั่นผลิต

และพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานก็ได้ให้ความสำคัญกับภาษาจีน โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาทักษะด้านภาษาจีนให้กับนักเรียนระดับอาชีวศึกษา เพื่อยกระดับความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาจีนให้แก่นักเรียนเพื่อไปปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมด้านต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาด้านการเรียนการสอนภาษาจีนของวิทยาลัยอาชีวศึกษานั้นยังคงพบปัญหาในหลายได้ เช่น การขาดแคลนบุคลากรด้านภาษาจีน รวมไปถึงปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาบทเรียน แบบเรียนที่ยังคงขาดความเหมาะสมกับผู้เรียน (กำพล ปิยะศิริกุล และคณะ, 2559) รวมไปถึงประโยชน์การใช้งาน ความสอดคล้องของเนื้อหากับสาขาวิชาชีพ ยังคงต้องการแนวทางในการปรับปรุงทั้งในเรื่องของหลักสูตร เนื้อหาการเรียนการสอน รวมไปถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานซึ่งนับวันจะต้องการความสามารถด้านภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาในจังหวัดหนองคาย ซึ่งถือว่าเป็นอีกจังหวัดที่เป็นจุดยุทธศาสตร์และพื้นที่สำคัญในการเชื่อมต่อโครงการความร่วมมือการขนส่งทางรางและรถไฟความเร็วสูงดังกล่าว อีกทั้งเป็นเมืองหน้าด่านในการรองรับผู้คนที่เดินทางผ่านเส้นทางรถไฟความเร็วสูงลาว-จีน นอกเหนือจากความสำคัญในการเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์แล้วนั้นหนองคายยังเป็นจังหวัดที่อุดมไปด้วยวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของภาคอีสาน ซึ่งมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้มาเยือนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่คาดว่าจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวประเทศไทยผ่านเส้นทางรถไฟ (อภิชญาณ์ จึงตระกูล, สิรีธร จารุธัญลักษณ์, และศุทธาภา นพวิญญูวงศ์, 2564) ดังนั้นการพัฒนาความสามารถของผู้คนด้านภาษาจีนเพื่อเตรียมการรองรับชาวจีนนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก วิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายถือเป็นหน่วยงานสำคัญหนึ่งในการผลิตแรงงานคุณภาพให้แก่สถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ที่ได้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่นักเรียนทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นเร่งด่วนของความต้องการบุคลากรที่ได้ภาษาจีนของผู้ประกอบการในพื้นที่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาจะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาภาษาจีนเพื่อตอบโจทย์ความต้องการด้านแรงงานที่ได้ภาษาจีนได้อย่างไร ทิศทางรูปแบบการเรียนการสอนภาษาจีนควรจะเป็นไปในรูปแบบใด และเมื่อพิจารณาเข้ากับความโดดเด่นของพื้นที่ด้านวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และประโยชน์ของการใช้บริบทท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการปรับใช้บริบทท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา เพื่อตอบโจทย์ความต้องการด้านแรงงาน และการเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ด้วยแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่เรียนจากชั้นเรียนไปใช้ในการสื่อสารหรือให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยภาษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถถ่ายทอดอัตลักษณ์อันโดดเด่นด้านวัฒนธรรมของจังหวัดหนองคายได้อย่างดี ดังนั้น ในบทความนี้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการปรับใช้บริบทท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยการใช้การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) มาเป็นเครื่องมือเพื่อวิเคราะห์

แนวทางในการปรับใช้บริบทท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยการนำปัจจัยทั้งภายนอกภายใน สภาพแวดล้อม ความจำเป็น มาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินการ โดยผลการศึกษาที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะให้แก่วิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ในการนำไปประกอบการพิจารณาดำเนินการปรับปรุงรูปแบบ เนื้อหาการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานของพื้นที่หนองคายได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการใช้บริบทท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SWOT Analysis

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) เพื่อมุ่งศึกษาแนวทางการใช้บริบทท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยมีขั้นตอนและวิธีในการวิจัย ดังต่อไปนี้

หน่วยในการวิเคราะห์

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นระดับองค์กร (Organization) และระดับปัจเจกบุคคล (Individual)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คัดเลือกโดยวิธีเจาะจง (Positive) ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) ตัวแทนองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 4 ราย และ 2) ครูผู้สอนภาษาจีน แบ่งเป็นครูชาวไทย 5 ราย และครูชาวจีน 1 ราย รวมทั้งสิ้น 6 ราย

พื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัย คัดเลือกวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 4 แห่ง

วิธีการและการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ร่วมกับการสังเกต (Observation) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 ระดับดังกล่าว โดยมีแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guideline) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง

2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อทำความเข้าใจบริบทของพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนแรกใช้ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนโดยการนำบริบทท้องถิ่นมาปรับใช้ของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่สองการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการจัดระบบของข้อมูลด้วยการจำแนก และจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลในแต่ละประเด็นและหาข้อสรุป โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาจัดระเบียบทางกายภาพของข้อมูล ได้แก่ การถอดเทปบันทึกเสียง (กรณีที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอนุญาตให้มีการบันทึกเสียง) ร่วมกับการบรรยายธิกรณ์ข้อมูลจากบันทึกสนาม (Field Note) แล้วจัดพิมพ์ข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ ทำการเลือกข้อความสำคัญ จัดหมวดหมู่และเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อแยกแยะ ตีความ เปรียบเทียบหาความสัมพันธ์และแบบแผนที่พบในปรากฏการณ์ที่ศึกษาเพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย แล้วนำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ซึ่งเป็นการบรรยายอธิบายข้อเท็จจริงและผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการศึกษา

จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลมีผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้วิธีการ SWOT Analysis

1.1 จุดแข็ง (Strengths)

1.1.1 ด้านพื้นที่

หนองคายเป็นจังหวัดพื้นที่ชายแดนที่มีความสำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศลาว และมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาวที่ใช้เป็นเส้นทางในการเชื่อมโยงระหว่างสองประเทศ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดหนองคายได้เผยสถานการณ์การค้าชายแดนของจังหวัดหนองคายว่ามีมูลค่าการค้าชายแดนกว่า 9 พันล้านบาท (ยงยุทธ ขาวโกมล, 2565) ในด้านวัฒนธรรมหนองคายมีวัฒนธรรมประเพณีอันโดดเด่นในภาคอีสาน ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมได้ อีกทั้งผลจากความร่วมมือระหว่างรัฐบาลจีนและลาวในการเปิดเส้นทางรถไฟลาว-จีน ส่งผลให้หนองคายซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนตรงข้ามสถานีปลายทางเวียงจันทน์ได้ถูกยกระดับความสำคัญเพิ่มมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการคาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางผ่านเส้นทางรถไฟดังกล่าวเป็นจำนวนมาก (จิตต์สิรี ทองน้อย, 2565) รวมถึงการลงทุนของบริษัทสัญชาติจีนที่อาจมีการขยายการลงทุนเข้ามาในพื้นที่จังหวัด

หนองคาย ทั้งทางด้านการนำเข้าและส่งออกสินค้า (อภิชญาณ์ จึงตระกูล, สิรีธร จารุธัญลักษณ์, และศุทธาภา นพวิญญูวงศ์, 2564) เนื่องจากต้นทุนการขนส่งที่ได้เปรียบกว่าการขนส่งรูปแบบอื่น ๆ

1.1.2 ด้านนโยบายที่เกี่ยวเนื่องกับอาชีวศึกษา

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาจีนในการปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรม โดยในตลอด 10 ปีที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตบุคลากรระดับฝีมือที่มีความรู้ด้านภาษาจีนกว่า 8 แสนคนทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา, 2557) อีกทั้งยังมีการร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศ เช่น วิทยาลัยสอนภาษาจีน สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน (ฮั่นปั้น) และกระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีน ในการร่วมเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนการสอนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากรมอาชีวศึกษาได้ให้ความสำคัญกับภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาจีน เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนและตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน นอกเหนือไปจากนั้น จากข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารในพื้นที่ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถาบันในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาจีน

นอกเหนือจากการส่งเสริมให้มีรายวิชาภาษาจีนทั้งในระดับ ปวช. และ ปวส. โดยเป็นวิชาเลือก ยังมีการเปิดสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ เพื่อพัฒนานักเรียนทางด้านภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะ สำหรับภาษาจีนได้จัดให้มีรายวิชาเพิ่มขึ้นจากหลักสูตรสาขาวิชาทั่วไป เช่น กรณีโครงการทวิวุฒิของวิทยาลัยอาชีวะหนองคายที่ทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาจากประเทศจีนในการจัดโครงการทวิวุฒิ ซึ่งเป็นโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนในสังกัดและได้วุฒิการศึกษาจากทั้งสองสถาบันที่เข้าศึกษา

1.1.3 ความต้องการของตลาดแรงงาน

เนื่องจากปัจจุบันมีบริษัทข้ามชาติสัญชาติจีนจำนวนมากเปิดทำการในประเทศไทยทั้งด้านอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้มีความต้องการบุคลากรฝีมือเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะบุคลากรที่มีทักษะทางด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาจีน เนื่องจากสะดวกต่อการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีน (ยุคทองของภาษาที่สาม จีนมาแรง, 2559) ในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ผ่านมา ไทยถือเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวของชาวจีนกว่า 10 ล้านคนต่อปี สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวกว่า 800 ล้านบาทต่อปี ทำให้มีความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวชาวจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในอนาคตอันใกล้หลังจีนเปิดประเทศ มีการคาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวนมากเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศไทย (อภิชญาณ์ จึงตระกูล, สิรีธร จารุธัญลักษณ์, และศุทธาภา นพวิญญูวงศ์, 2564) เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงาน อาชีวศึกษาซึ่งเป็นตัวป้อนหลักในการผลิตแรงงานคุณภาพเข้าสู่ตลาดแรงงานจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนให้กลายเป็นบุคลากรคุณภาพเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน

1.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

1.2.1 ความต่อเนื่องของการเรียน

จากการศึกษาแผนการเรียนที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรและข้อมูลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในแต่ละวิทยาลัยได้ยึดรายวิชาตามหลักสูตรแกนกลางของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเช่นเดียวกัน แต่มีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน สำหรับสาขาวิชาที่ไม่ใช่สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ บางวิทยาลัยมีการจัดให้นักเรียนระดับชั้น ปวช.1 และ ปวช.2 ปีละ 1 รายวิชา และบางวิทยาลัยมีการจัดให้นักเรียนเรียนในระดับชั้น ปวช.1 และ ปวช.3 ปีละ 1 รายวิชา ซึ่งการจัดแผนการสอนในลักษณะนี้ทำให้มีช่องว่างระหว่างระยะเวลาในการเรียนมีความยาวนานเกินไป ส่งผลต่อความต่อเนื่องในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางด้านภาษา

1.2.2 หนังสือเรียน

หนังสือเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนของสถาบันอาชีวศึกษาเป็นหนังสือที่เรียบเรียงตามจุดประสงค์ของรายวิชาในหลักสูตร โดยเป็นหนังสือเรียนที่จัดพิมพ์ในไทยและผู้แต่งเป็นคนไทย มีส่วนน้อยที่มีผู้แต่งชาวจีนแต่งร่วม เช่น ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน (รหัสวิชา 20000-1220) ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร 1 (รหัสวิชา 2000-9206) เป็นต้น จากการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือที่ครูผู้สอนใช้สอนในวิทยาลัยพบว่า หนังสือที่วิทยาลัยเลือกใช้นั้นเป็นการเลือกจากรายการหนังสือที่กรมอาชีวศึกษากำหนดไว้ โดยจากการวิเคราะห์แบบเรียนที่วิทยาลัยในจังหวัดหนองคายเลือกใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีน โดยใช้กรอบแนวคิดการเรียบเรียงหนังสือเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ ที่ว่าหลักการเรียบเรียงหนังสือภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาตินั้นควรจะมีคุณลักษณะ เช่น เนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือคุณลักษณะของผู้เรียน เนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ความสามารถในการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนต่อเนื้อหาของบทเรียน ฯลฯ (Lu, 1993) (Liu, 2000) (Li, 2012) พบว่า หนังสือแบบเรียนที่วิทยาลัยต่าง ๆ ในจังหวัดหนองคายใช้อยู่นั้น มีการเรียบเรียงโดยผู้แต่งชาวไทย หากแต่เนื้อหาที่ปรากฏในแบบเรียนโดยส่วนใหญ่ยังคงเป็นบริบทของประเทศจีน ไม่มีความเกี่ยวเนื่องหรือสอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทยมากนัก อีกทั้งไม่ได้มีการออกแบบมาเพื่อใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ การประกอบอาชีพ หรือความสนใจของกลุ่มผู้เรียนที่ต่างกัน แต่ยังคงเป็นเพียงความรู้พื้นฐานทั่วไป เช่น พินอิน ประโยค และไวยากรณ์ และเมื่อผู้เรียนต้องเรียนรู้เนื้อหาที่ไม่ใช่บริบทพื้นที่หรือสิ่งที่ใกล้ตัวของตนเอง เช่น วัฒนธรรมจีน สถานที่ท่องเที่ยวในประเทศจีน ซึ่งเป็นสิ่งใกลตัวที่ผู้เรียนไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก เนื่องจากในชีวิตประจำวันผู้เรียนมีโอกาสน้อยมากที่จะนำเนื้อหาเหล่านี้มาใช้กับสถานการณ์จริง จึงส่งผลต่อความสนใจของผู้เรียนต่อเนื้อหาของบทเรียน

1.2.3 ครูผู้สอน

ปัญหาด้านครูผู้สอนในด้านปริมาณยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการ *“มีครูผู้สอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นักศึกษา ทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ”* (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) ครูผู้สอนถือเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาการเรียนการสอน

แต่จากข้อมูลการสัมภาษณ์และการศึกษาจากเอกสารชี้ให้เห็นว่าปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ส่งผลให้หลายวิทยาลัยในพื้นที่หนองคายได้ทำการปิดรายวิชาหรือสาขาวิชา เนื่องจากขาดแคลนครูผู้สอน อีกทั้งเนื่องจากสถานการณ์โควิด ทำให้ไม่สามารถจัดหาครูอาสาสมัครชาวจีนเข้ามาช่วยสอนได้

นอกเหนือจากปริมาณ ด้านศักยภาพของครูผู้สอน การขาดแคลนครูผู้สอนที่ตรงกับสาขาวิชาภาษาจีนโดยตรง จากข้อมูลที่ทำการสำรวจเกี่ยวกับด้านครูผู้สอนชี้ให้เห็นว่า ครูผู้สอนชาวไทยส่วนใหญ่ได้รับหน้าที่รับผิดชอบมาช่วยสอนโดยได้รับมอบหมายให้เข้าอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพทางภาษาจีนมาก่อน

1.3 โอกาส (Opportunities)

1.3.1 การได้งานทำ

ปัจจุบันตลาดแรงงานไทยมีความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านภาษาจีนสูงมาก โดยจากกลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมดกลุ่มบริการและสินค้าอุตสาหกรรมถูกจัดอยู่ในสองอันดับแรกที่มีความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านภาษาจีนมากที่สุดรวมถึงร้อยละ 61.47 ของจำนวนประกาศรับสมัครงานทั้งหมด (ปิยนาถ ปิยสาธิต, 2564) และจากการรวบรวมข้อคิดเห็นของผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดหนองคายพบว่า ผู้ประกอบการเองก็มีความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านภาษาจีนเป็นอย่างมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับตัวเลขข้างต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงโอกาสของนักเรียนในกลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษาในการได้งานทำจากการมีทักษะทางด้านภาษาจีน เนื่องจากอาชีวศึกษาเป็นแหล่งสร้างบุคลากรเฉพาะทางในสายอาชีพต่าง ๆ ที่ตลาดแรงงานต้องการ อีกทั้งการเปิดเส้นทางรถไฟลาว-จีน ทำให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ต่างตื่นตัวในการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวจีนที่คาดว่าจะเดินทางมาโดยเส้นทางรถไฟขบวนดังกล่าว จึงทำให้ความต้องการบุคลากรที่มีทักษะทางด้านภาษาจีนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.3.2 การสร้างองค์ความรู้และเนื้อหาการเรียนที่เข้ากับสถานการณ์และสามารถนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่

ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของอาชีวศึกษาการปรับรูปแบบเนื้อหาและการเรียนการสอนให้เป็นไปตามบริบทสังคม วัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน อาจส่งผลต่อความเข้าใจของผู้เรียนมากกว่าการเรียนในบริบทที่ค่อนข้างห่างไกลชีวิตประจำวันที่ใช้อยู่ เพราะฉะนั้นการปรับปรุงเนื้อหาการเรียนให้เข้ากับสถานการณ์ จึงสามารถสร้างโอกาสและลดระยะเวลาในการเรียน โดยมุ่งตรงเนื้อหาการเรียนไปยังเนื้อหาที่ผู้เรียนนั้นมีความคุ้นเคยและสามารถใช้ได้จริง และยังเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่ถือเป็นอัตลักษณ์ของการเรียนการสอนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนให้ความคิดเห็นว่าการนำบริบทพื้นที่ที่มีความใกล้ตัวผู้เรียนมาปรับใช้ในการเรียนการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำสิ่งที่เรียนไปได้ เนื่องจากเป็นเรื่องใกล้ตัวของตนเอง

1.3.3 เพิ่มศักยภาพทางด้านภาษาในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่

การใช้ภาษาต่างประเทศในการเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวนั้นเป็นการสร้างความประทับใจที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว เนื่องจากการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวด้วยภาษา

ของนักท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าตนเองได้รับการบริการที่ดี ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงนิยมเลือกไปสถานที่ที่มีผู้ให้บริการที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาของนักท่องเที่ยวได้ (Leslie, Russell, and Govan, 2004; Tain-Cole and Crompton, 2003; Kennett, 2002)

สำหรับหนองคายการที่อาชีวศึกษาสามารถผลิตแรงงานหรือบุคลากรในพื้นที่มีความรู้พื้นฐานด้านภาษาจีน โดยเฉพาะภาษาจีนที่มีความเกี่ยวเนื่องกับสายงานอาชีพ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของตนเองที่มีเอกลักษณ์ และสามารถนำมาใช้ในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะส่งผลในการเพิ่มศักยภาพในการให้บริการนักท่องเที่ยวด้านข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ผู้มาเยือน และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการบริการนักท่องเที่ยวของจังหวัดหนองคายในอนาคต

1.4 อุปสรรค (Threats)

1.4.1 ปัจจัยด้านงบประมาณสนับสนุน

งบประมาณสนับสนุนที่มีอยู่อย่างจำกัด เป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาจีนของอาชีวศึกษาในจังหวัดหนองคาย เนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดจ้างครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาโดยตรงหรือวิทยากรด้านภาษาจีน อีกทั้งภาระค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนครูอาสาสมัครที่ได้รับจากหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนเพิ่มสูงขึ้น ทำให้หลายหน่วยงานในพื้นที่ขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถที่จะมาพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมหรือสนับสนุนผู้เรียนในการพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษาจีนได้อย่างเต็มที่

1.4.2 ขาดแคลนแบบเรียนที่ตอบโจทย์ความต้องการ

ในปัจจุบันหนังสือแบบเรียนภาษาจีนที่ใช้ทั่วไปในการเรียนการสอนหลัก ๆ มีอยู่ 3 ประเภท ได้แก่ 1.) หนังสือเรียนที่ชาวจีนเป็นผู้แต่ง 2.) หนังสือเรียนที่ชาวจีนและชาวไทยร่วมกันแต่ง 3.) หนังสือเรียนที่ชาวไทยเป็นผู้แต่ง ซึ่งมีความแตกต่างและหลากหลายทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหา แต่สำหรับหนังสือภาษาจีนที่ใช้เฉพาะทางทางด้านวิชาชีพที่เกี่ยวเนื่องกับภาษาจีนและการท่องเที่ยวนั้นยังมีจำนวนไม่มากนัก เช่น ภาษาจีนสำหรับการโรงแรม ภาษาจีนสำหรับไกด์ แต่กระนั้นเองจากการวิเคราะห์ยังพบว่ายังคงมีปัญหาดังนี้ ประเด็นที่ 1 หนังสือส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในระดับพื้นฐานเป็นหลัก ประเด็นที่ 2 เนื้อหาเฉพาะทางด้านวิชาชีพยังไม่ลุ่มลึกเท่าที่ควรและยังขาดการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ ประเด็นที่ 3 การใช้ภาษาไทยในการกำกับการออกเสียงภาษาจีน ซึ่งถึงแม้จะทำให้ผู้เรียนชาวไทยดูเหมือนพัฒนาภาษาจีนได้อย่างรวดเร็ว แต่ในระยะยาวนั้นอาจส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง (Yang and Ma, 2022) นอกเหนือไปจากนั้นเนื้อหาในบทเรียนส่วนใหญ่ยังคงใช้บริบทของประเทศจีนและเนื้อหาไม่เกี่ยวเนื่องและสอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมของจีนเป็นหลัก ซึ่งห่างไกลจากบริบทที่ผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้จริงได้ (Wu and Yang, 2008) จากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าปัญหาเรื่องการขาดแคลนแบบเรียนที่ตอบโจทย์ความต้องการในการเรียนการสอนภาษาจีนของสถาบันอาชีวศึกษานั้นเป็นปัญหาหนึ่งที่ต้องการการแก้ไขและพัฒนาโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะกับพื้นที่ที่มีความต้องการการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารและให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น พื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ

พื้นที่ชายแดนที่เป็นพรมแดน ที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางข้ามผ่านเป็นจำนวนมาก สำหรับหนองคายซึ่งเป็นพื้นที่พรมแดนสำคัญที่ได้รับการจับตามองจากการเปิดเส้นทางรถไฟลาว-จีน ภาษาจีนถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้คนในพื้นที่ เนื่องจากที่ผ่านมาหนองคายไม่ได้เป็นปลายทางการท่องเที่ยวที่นิยมของชาวจีน ในพื้นที่จึงยังไม่ได้มีการใช้ภาษาจีนมากนัก ดังนั้นการจัดหาแบบเรียนที่ตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่หนองคายนั้นก็ยังคงเป็นอุปสรรคที่สำคัญ ซึ่งต้องการการแก้ไขเช่นเดียวกับประเด็นปัญหาที่ได้กล่าวไปข้างต้น

1.4.3 การขาดองค์ความรู้พื้นฐาน

หนองคายเป็นพื้นที่ที่มีสังคม ประเพณี วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ หากแต่ภาษาจีนยังคงเป็นเรื่องใหม่สำหรับพื้นที่ท่องเที่ยวชายแดน ในการใช้ภาษานอกเหนือจากภาษาลาว ภาษาเวียดนาม หรือภาษาอังกฤษ ชื่อเรียกสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ราชการ รวมถึงชื่อหรือคำในประเพณีวัฒนธรรมสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัดหนองคาย ยังไม่ได้ถูกตั้งหรือแปลเป็นภาษาจีนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีเอกลักษณ์ และใช้กันอย่างแพร่หลาย การที่จะพัฒนานำเอาบริบทพื้นที่ไปใช้พัฒนาผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีองค์ความรู้ คำศัพท์พื้นฐานและชื่อเรียกที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งปัจจุบันจากการค้นคว้าข้อมูลพบว่าชื่อที่ใช้เรียกเป็นภาษาจีนยังคงมีอยู่น้อยมากและยังคงมีข้อผิดพลาด (วัชรพล ศิริสุวิไลและคณะ, 2566 ก) เช่น ชื่อหน่วยสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่หนองคาย ซึ่งถูกแปลเป็น 国税办公室廊开府线 แต่หากพิจารณาถึงความถูกต้องจำเป็นต้องแก้ไขเป็น 廊开府国税办公室 (วัชรพล ศิริสุวิไลและคณะ, 2566 ข)

จากการสำรวจรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายที่มีการแปลเป็นภาษาจีน พบว่าข้อมูลในด้านรายชื่อยังคงมีจำนวนอยู่น้อยมาก สามารถพบได้บนอินเทอร์เน็ต แต่ยังไม่ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่และไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยข้อมูลที่พบเป็นเพียงชื่อร้านค้าเก่าแก่ที่มีชาวจีน (จารญา อนันตะวัน และ ศุภกิต บัวขาว, 2565) หรือเป็นข้อมูลที่เอกชนหรือห้างร้านทำการแปลขึ้นมาเอง โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบ ซึ่งทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการแปลหรือการเลือกใช้คำที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องตามบริบท เนื่องจากขาดการทำความเข้าใจกับบริบทของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างรอบด้าน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ยังปรากฏพบในพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญอื่น ๆ ในประเทศไทย เช่น เชียงราย ลำปาง และกรุงเทพฯ เป็นต้น (ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์ อัญธิชา มั่นคง และวิศท์ เศรษฐกร, 2560; จิราพร เนตรสมบัติผล และ เดชา ชาติวรรณ, 2562; สหัทยา สิทธิวิเศษ, 2564) โดยผลการศึกษาส่วนใหญ่ยังคงพบข้อผิดพลาดในการแปลที่ส่งผลต่อความเข้าใจและภาพลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ซึ่งปัญหาหลักคือการขาดฐานข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่เป็นมาตรฐานและถูกเผยแพร่ให้รับรู้ร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้บริบทท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาจีน

การวิจัยครั้งนี้ที่มุ่งศึกษาแนวทางการใช้บริบทท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พื้นที่จังหวัดหนองคาย มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาดังต่อไปนี้

2.1 การร่วมสร้างองค์ความรู้ภาษาจีนที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดหนองคาย

หนองคายเป็นจังหวัดพื้นที่ชายแดนที่มีเอกลักษณ์ในหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จากการเปิดเส้นทางรถไฟลาว-จีน การเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมากับเส้นทางรถไฟดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างองค์ความรู้ทางด้านภาษาจีนที่ตอบโจทย์ความต้องการทางด้านภาษาของนักท่องเที่ยว รวมถึงองค์ความรู้ทางด้านภาษาจีนในบริบทอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อพื้นที่หนองคาย โดยการร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันอาชีวศึกษา ในการสำรวจความต้องการที่แท้จริงเพื่อจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญของจังหวัดหนองคายให้กับอาชีวศึกษา และนำมาเผยแพร่ต่อภาครัฐและเอกชน โดยคำนึงถึงบทบาทของภาษาในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ทั้งนี้การสร้างองค์ความรู้ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดหนองคายเป็นภาษาจีน เช่นการตั้งและแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวหรือสถานที่สำคัญภายในจังหวัด คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดหนองคาย รวมถึงการแปลประวัติความเป็นมาข้อมูลสำคัญต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งที่สำคัญมากในการสื่อสารหรือให้ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเฉพาะพื้นที่จังหวัดหนองคายกับนักท่องเที่ยวชาวจีน

2.2 ส่งเสริมการใช้บริบทท้องถิ่นในเนื้อหาหรือการสร้างแบบเรียนภาษาจีนของพื้นที่หนองคาย

นอกเหนือจากการสร้างองค์ความรู้ด้านภาษาจีนแล้วนั้น การนำข้อมูลมาพัฒนาทักษะทางด้านภาษาของนักเรียนอาชีวศึกษาในพื้นที่ โดยการสอดแทรกเนื้อหาองค์ความรู้ด้านภาษาจีนที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี การสอดแทรกเนื้อหาหรือการสร้างแบบเรียนหรือหนังสือที่มีการนำบริบทท้องถิ่นของจังหวัดหนองคายเข้าไปสอดแทรก จะทำให้ผู้เรียนเข้าถึงสถานการณ์และเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น เช่น การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัดหนองคายในการสอนเรื่องการบอกทิศทางหรือการแนะนำสถานที่ นอกจากจะทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพได้ชัดเจนแล้ว หากในอนาคตมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว นักเรียนยังสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในการบอกทางนักท่องเที่ยวเป็นภาษาจีนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

จากการสัมภาษณ์ข้อคิดเห็นของครูผู้สอนในสถาบันอาชีวศึกษาเกี่ยวกับการใช้บริบทท้องถิ่นในการเรียนการสอนภาษาจีน ครูผู้สอนคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในการนำบริบทท้องถิ่นของจังหวัดหนองคายมาใช้ในการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เนื่องจากมองว่าเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวผู้เรียน ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนมีความสนใจมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้ยิ่งไปกว่านั้นจากการเปิดเส้นทางรถไฟลาว-จีน จะทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามา ครูผู้สอนจึงมองว่าหากนำเนื้อหาที่มีการใช้บริบทท้องถิ่นของจังหวัดหนองคายมาใช้ในการเรียนการสอน นักเรียนจะได้นำสิ่งที่เรียนไปใช้จริงอย่างแน่นอน โดยครูผู้สอนได้เสนอเนื้อหาที่ควรนำมาใช้เป็นหัวข้อในการใช้บริบทท้องถิ่นในการสอน โดยกลุ่มเนื้อหาที่ถูกนำเสนอมากที่สุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในจังหวัดหนองคาย ซึ่งปัจจุบันครูผู้สอนในบางวิทยาลัยก็ได้มีการนำชื่อ

สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายมาแปลเป็นภาษาจีนเพื่อสอนให้กับนักเรียนสาขาที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว เนื่องจากมองเห็นความสำคัญที่นักเรียนจะได้นำไปใช้ในอนาคต กลุ่มเนื้อหาที่ถูกนำเสนอรองลงมา คือ อาหาร และ วัฒนธรรมประเพณี โดยหนองคายมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคอีสาน และกลุ่มเนื้อหาที่ถูกนำเสนอเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ สินค้าท้องถิ่น ซึ่งจังหวัดหนองคายมีการสนับสนุนสินค้าท้องถิ่นเพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ กลุ่มการขนส่ง เนื่องจากจังหวัดหนองคายเป็นเมืองหน้าด่าน มีการค้าชายแดน และปัจจุบันยังมีกลุ่มนักลงทุนชาวจีนที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่ เนื้อหาคำศัพท์ในด้านนี้จึงนับว่ามีความสำคัญกับพื้นที่จังหวัดหนองคายเช่นกัน และกลุ่มอาชีพในพื้นที่ โดยเป็นคำศัพท์เกี่ยวกับอาชีพที่ไม่ใช่แค่อาชีพพื้นฐานทั่วไปที่เรียนกันในปัจจุบัน แต่เป็นการนำคำศัพท์เกี่ยวกับอาชีพที่สำคัญหรือมีเฉพาะในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

2.3 ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ในการพัฒนาส่งเสริมด้านภาษาจีน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ปัจจุบันบางหน่วยงานในพื้นที่ เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดหนองคายและสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานหนองคาย ได้มีการจัดอบรมภาษาจีนระยะสั้นให้กับคนในพื้นที่ แต่ในการจัดอบรมนั้นยังคงขาดความต่อเนื่อง ทำให้ผู้ที่มีความต้องการเรียนรู้ฝึกฝนทักษะภาษาจีนไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเนื้อหาในการอบรมนั้นเป็นเพียงความรู้พื้นฐานทั่วไป ไม่ได้มีการนำเสนอเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจงให้กับกลุ่มผู้เข้าอบรมที่มีความสนใจหรือการนำไปใช้ที่แตกต่างกัน ซึ่งความรู้ที่ได้นั้นไม่สามารถนำไปใช้กับบริบทของจังหวัดหนองคายได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง วิทยาลัยอาชีวศึกษาซึ่งเป็นแหล่งรวมบุคลากรที่มีความสามารถ มีครูผู้สอนที่มีความรู้ด้านภาษาจีน แต่ยังคงประสบปัญหาการขาดงบประมาณสนับสนุน ทำให้ทางวิทยาลัยเองไม่สามารถจัดกิจกรรมทางด้านภาษาจีนเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาจีนให้กับนักเรียนได้เท่าที่ควร นอกจากนี้ปัญหาจากการขาดงบประมาณสนับสนุนยังส่งผลให้ทางวิทยาลัยไม่สามารถจ้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีนได้อย่างเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคการศึกษาเช่น มหาวิทยาลัยและโรงเรียนในพื้นที่ โดยมีอาชีวศึกษาเป็นแกนหลักในการพัฒนาทักษะภาษาจีนของผู้เรียน เพื่อตอบโจทย์ความต้องการแรงงานคุณภาพที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีน ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณสนับสนุนในการจ้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาจีน การจัดกิจกรรมหรือจัดอบรมทางด้านภาษาจีน การพัฒนาหลักสูตรที่มีเอกลักษณ์และตอบโจทย์ความต้องการ อีกทั้งมีความต่อเนื่องของเนื้อหา จำเป็นต้องให้หน่วยงานในพื้นที่นั้นประสานความร่วมมือเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบ การนำองค์ความรู้ที่เป็นบริบทท้องถิ่นมาพัฒนาส่งเสริมทักษะภาษาจีนของคนในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้ารู้ความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเนื่องจากการเรียนรู้ทางด้านภาษานั้นจำเป็นต้องใช้เวลาในระดับหนึ่ง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีองค์ความรู้ทางด้านภาษาจีนที่ตอบโจทย์ความต้องการทางด้านภาษาของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวแล้ว ควรมีการร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์ในการให้ข้อมูลที่เป็นมาตรฐานให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการเพื่อนำไปปรับใช้ในหน่วยงานหรือกิจการ รวมถึง

การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือผู้ประกอบการในการรับนักเรียนไปฝึกภาษาในการทำงานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวจีน

2.4 ผลิตครูผู้สอนภาษาจีนที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทพื้นที่หนองคาย

การส่งเสริมการใช้บริบทท้องถิ่นในการเรียนการสอนนั้น สิ่งที่สำคัญนอกจากองค์ความรู้ของจังหวัดหนองคายด้านภาษาจีนที่เป็นมาตรฐานแล้ว ครูผู้สอนภาษาจีนซึ่งเป็นผู้ที่จะส่งต่อหรือถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในบริบทท้องถิ่นของจังหวัดหนองคายอย่างแท้จริง จึงจะสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เช่น ในกรณีครูชาวไทยที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ รวมถึงครูอาสาสมัครชาวจีน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูอาสาสมัครชาวจีนใหม่ที่ไม่เคยมีประสบการณ์สอนภาษาจีนให้กับนักเรียนชาวไทยมาก่อน ไม่ได้มีความเข้าใจในบริบทสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่นั้น ๆ (พิชัย แก้วบุตร, 2564) ดังนั้น จึงควรมีการจัดโครงการอบรมให้กับครูผู้สอนในสถาบันอาชีวศึกษาได้เรียนรู้ถึงองค์ความรู้ทางด้านภาษาจีนที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดหนองคาย ผ่านการทำความความเข้าใจวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีของพื้นที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ส่งเสริมครูผู้สอนในการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่เป็นปัจจุบัน เช่น การเข้าไปสำรวจหรือพูดคุยกับผู้ประกอบการร้านค้า ชุมชนท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ถึงแนวโน้มและความต้องการทางด้านภาษาจีนสำหรับประกอบการสร้างและพัฒนาบทเรียน นำองค์ความรู้ทางด้านภาษาจีนที่ตรงต่อความต้องการด้านภาษาจีนมาปรับใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีความทันสมัยและตอบโจทย์ความต้องการของสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลแนวทางการพัฒนาข้างต้น สามารถจัดเป็นหมวดหมู่ได้สองกลุ่มคือ 1) ปัจจัยภายในได้แก่ การร่วมสร้างองค์ความรู้ภาษาจีนที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดหนองคาย ส่งเสริมการใช้บริบทท้องถิ่นในเนื้อหาหรือการสร้างแบบเรียนของพื้นที่หนองคาย ผลิตครูผู้สอนที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทพื้นที่หนองคาย ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่หน่วยงานอาชีวะศึกษาควรต้องดำเนินการพัฒนาภายใน 2) ปัจจัยภายนอก ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ในการพัฒนาส่งเสริมด้านภาษา ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในพื้นที่เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคด้วย SWOT analysis เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญด้านต่าง ๆ และนำเสนอแนวทางในการปรับใช้บริบทท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในการรองรับความต้องการของพื้นที่หนองคายจากการเปิดเส้นทางรถไฟลาว-จีน พบว่า จุดแข็งด้านพื้นที่ จุดแข็งด้านนโยบายและจุดแข็งด้านความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นประเด็นสำคัญที่ผลักดันให้หนองคายควรมีการพัฒนา

ด้านภาษาจีนเพื่อรองรับการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่จะเดินทางเข้ามาในอนาคต ในด้านของโอกาส โอกาสด้านการได้งานทำ โอกาสในการสร้างองค์ความรู้และเนื้อหาการเรียนที่เข้ากับสถานการณ์และสามารถนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่ และโอกาสในการเพิ่มศักยภาพทางด้านภาษาในการรองรับนักท่องเที่ยว ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ของผู้คนในพื้นที่พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่จะกลายเป็นแรงงานคุณภาพในพื้นที่ในอนาคต แต่กหากยังพบว่า ในด้านจุดอ่อน จุดอ่อนด้านความต่อเนื่องของการเรียน จุดอ่อนด้านแบบเรียน และจุดอ่อนด้านครูผู้สอน ถือเป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาภาษาจีนของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่โดยตรง อีกทั้งปัจจัยด้านงบประมาณสนับสนุน ปัญหาการขาดแคลนแบบเรียนที่ตอบโจทย์ความต้องการ และการขาดองค์ความรู้พื้นฐานด้านภาษาจีนเกี่ยวกับพื้นที่ล้วนเป็นปัจจัยทั้งภายนอกและภายในเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านภาษาจีนของนักเรียนอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในการปรับใช้บริบทท้องถิ่นเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในอาชีวศึกษาของพื้นที่หนองคาย ประกอบด้วย 1) การร่วมสร้างองค์ความรู้ภาษาจีนที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดหนองคาย เพื่อเป็นพื้นฐานแก่ผู้เรียน ครูผู้สอนและผู้คนที่สนใจในการใช้ข้อมูลพื้นฐานด้านภาษาจีนที่ถูกต้องและสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน 2) ส่งเสริมการใช้บริบทท้องถิ่นในเนื้อหาหรือการสร้างแบบเรียนของพื้นที่หนองคาย เพื่อผลักดันให้ผู้เรียนในวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาซึ่งเป็นแรงงานอนาคตหลักของหนองคายมีความรู้ความสามารถตอบโจทย์ความต้องการแรงงานของพื้นที่ได้อย่างทันท่วงที 3) ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ในการพัฒนาส่งเสริมด้านภาษา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนที่เป็นระบบและตรงต่อความต้องการของผู้เรียนในกลุ่มอาชีวศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง 4) การผลิตครูผู้สอนที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทพื้นที่หนองคาย เพื่อนำองค์ความรู้ภาษาจีนที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดหนองคายมาพัฒนาบทเรียนในการเรียนการสอนอย่างทันสมัยและตอบโจทย์ความต้องการของสังคม

อภิปรายผล

การปรับใช้บริบทท้องถิ่น (Localization) ในการเรียนการสอนภาษาจีนนั้นได้ถูกกล่าวถึงบ่อยครั้งมากขึ้นโดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศที่ภาษาจีนได้รับความนิยม เนื่องจากความต้องการทางภาษาที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้คนเรียนรู้ภาษาและต้องการนำเสนอแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและข้อมูลพื้นที่ของตนให้แก่ผู้มาเยือนได้อย่างถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่เป็นเป้าหมายในการเดินทางท่องเที่ยวชาวจีน ที่มีประเพณีวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ จึงเป็นแรงกระตุ้นให้หลายประเทศเริ่มมีการผลักดันหรือความต้องการที่จะใช้บริบทท้องถิ่นในการเรียนการสอนภาษาจีนมากยิ่งขึ้น เช่นในประเทศญี่ปุ่น (Fang, Zheng, and Chen, 2016) อเมริกา (Tian, 2020) และเกาหลี (Li, 2018) ด้วยการปรับใช้บริบทท้องถิ่นในการพัฒนาทางด้านการเรียนการสอนภาษาจีน แบบเรียนรวมถึงวิธีการจัดการเรียนการสอน (Zhu, 2018) เมื่อนำมาพิเคราะห์ในการนำมาปรับใช้กับพื้นที่จังหวัดหนองคาย โดยเฉพาะกับการเรียนการสอนภาษาจีนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่พัฒนาบุคลากรและแรงงาน

คุณภาพให้แก่พื้นที่ ในสถานการณ์ที่ตลาดแรงงานมีความต้องการอย่างเร่งด่วนเพื่อให้ทันการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่จะเดินทางมาพร้อมกับเส้นทางรถไฟลาว-จีน การพัฒนาผู้เรียนโดยการนำบริบทท้องถิ่นเข้ามาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนนั้นถือเป็นตัวเลือกหนึ่งในการที่จะพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนนั้นมีความรู้ที่เกี่ยวเนื่องกับบริบทท้องถิ่นของตนเองที่เป็นมาตรฐานและสามารถนำมาใช้สื่อสารโดยเฉพาะกับแขกผู้มาเยือนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งลดปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนโดยพิจารณาถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างทั้งด้านอายุ วัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ ระดับการศึกษา รวมถึงถิ่นฐานที่อยู่อาศัยเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับเนื้อหา คำศัพท์ สถานการณ์ ที่เป็นเรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่จริงในสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

การจะส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลท้องถิ่นไปปรับใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนมีความจำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้ภาษาจีนที่เกี่ยวเนื่องกับพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่หนองคายที่เก็บรวบรวมเป็นฐานข้อมูลให้แก่ผู้คน เพื่อสร้างความชัดเจน ความครอบคลุม ความถูกต้อง อีกทั้งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อป้องกันปัญหาและสร้างความชัดเจนและถูกต้องให้แก่ผู้ใช้และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา อีกทั้งยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์อันดีที่แสดงออกให้เห็นถึงความตั้งใจในการเตรียมการรองรับนักท่องเที่ยวด้วยภาษาของนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน ซึ่งเป็นการเตรียมการและป้องกันปัญหาด้านภาษาจีนที่เกิดขึ้นกับพื้นที่อื่น ๆ จากการศึกษาในพื้นที่ เชียงราย ลำปาง และกรุงเทพฯ (ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์ อัญธิชา มั่นคง และวิศท์ เศรษฐกร, 2560; จิราพร เนตรสมบัติผล และ เดชา ชาติวรรณ, 2562; สหัทยา สิทธิวิเศษ, 2564) ที่ยังคงมีการใช้คำภาษาจีนที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างที่ควรจะเป็น ซึ่งข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นส่งผลต่อความเข้าใจและภาพลักษณ์โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ

การแก้ไขปัญหาสั่งสมด้านการเรียนการสอนภาษาจีนของอาชีวศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน (กำพล ปิยะศิริกุล และคณะ, 2559) การพัฒนารูปแบบการเรียน บทเรียน เนื้อหาที่เชื่อมโยงกับพื้นที่และตรงต่อความต้องการ รวมถึงการพัฒนาครูผู้สอนชาวไทยในพื้นที่ลดการพึ่งพาครูอาสาสมัครชาวจีนเพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของวิทยาลัยในพื้นที่ในการปรับปรุงเนื้อหาการเรียนรวมถึงการสร้างเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง ควรพัฒนาแบบเรียนโดยนำเนื้อหาที่เป็นบริบทท้องถิ่นสอดแทรกเข้าสู่บทเรียนหรือแบบเรียน โดยอาจทำการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้แรงงานในพื้นที่ผ่านการวิเคราะห์ความต้องการ (Need analysis) และนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุง เพื่อให้หลักสูตรและเนื้อหาการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับกับความต้องการของสังคมในพื้นที่ที่มีความต้องการแรงงานคุณภาพที่ได้ภาษาจีนของพื้นที่หนองคายเพื่อรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางผ่านเส้นทางรถไปลาว-จีนอย่างเร่งด่วนในสถานการณ์ปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

กำพล ปิยะศิริกุล, วิภาวรรณ สุนทรจามร, หทัย แซ่เจีย, ภูวกร ฉัตรบำรุงสุข, นริศ วศินานนท์ และกนกพร ศรีญาณลักษ์. (2559). **รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับอาชีวศึกษา** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.

จารญา อนันตะวัน และ ศุภกิต บัวขาว. (2565). การศึกษาภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ของตลาดท่าเสด็จ จังหวัดหนองคาย. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. 13(1), 101-134.

จิตต์สิรี ทองน้อย. (2565). **รถไฟจีน-ลาว กับโอกาสธุรกิจที่ไทยกำลังไล่คว้า และความท้าทายที่เกษตรกรเผชิญ**. สืบค้น 23 ตุลาคม 2565, จาก https://www.bbc.com/thai/60248500

จิราพร เนตรสมบัติผล และ เดชา ชาติวรรณ. (2562). ทัศนะของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อป้ายภาษาจีนในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของกรุงเทพมหานคร. **วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร**. 21(2), 99-107.

ปิยนาถ ปิยสาธิต. (2564). การวิเคราะห์ความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านภาษาจีนในตลาดแรงงานไทยผ่านสื่อสารสนเทศออนไลน์. **วารสารบรรณศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 14(2), 35-47.

พิชัย แก้วบุตร. (2564). ความต้องการจำเป็นของครูอาสาสมัครจีนต่อวิทยากรฝ่ายไทย : กรณีศึกษาโครงการอบรมครูอาสาสมัครจีน (ประเทศไทย) ประจำปี 2562. **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้**. 9(1), 65-81.

ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์, อัญธชา มั่นคง, และวิศท์ เศรษฐกร. (2560). “ภูมินาม” สามภาษา: การใช้ภาษาไทย อังกฤษและจีนบนป้ายชื่อสาธารณะเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครลำปาง. **วารสารการบริหารท้องถิ่น**. 10(4), 120-138.

ยงยุทธ ขาวโกมล. (2565). **ค้าชายแดนหนองคายคืนสภาพ ส่ง‘ผ่านแดน’ เข้าลาวโตพรวด 3 เท่า**. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.thansettakij.com/business/trade-agriculture/544868

ยุคทองของภาษาที่สาม จีนมาแรง. (2559). สืบค้น 20 ตุลาคม 2565, จาก https://www.thansettakij.com/business/53742

วัชรพล ศิริสุวิไล, วิตติกา ทางชั้น, ประทีป ช่วยเกิด, วุฒิชัย สว่างแสง และปรีมา ตันติพานิชธีระกุล. (2566). การสำรวจป้ายข้อความเพื่อวิเคราะห์ความพร้อมด้านภาษาจีนในการรองรับการท่องเที่ยวผ่านเส้นทางรถไฟลาว-จีน กรณีศึกษา สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดหนองคาย. **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์**. 23(2), 191-208

วัชรพล ศิริสุวิไล, วุฒิชัย สว่างแสง, ปรีมา ตันติพานิชธีระกุล, รัชนี ปิยะธำรงชัย และนิษา เรืองวงศ์วิทยา. (2566). การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายบริการนักท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย. **มนุษยศาสตร์สาร**, 24(1), 84-102

สหัทยา สิทธิวิเศษ. (2564). การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและสาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย. **มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์**. 9(1), 88-98.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). **สอศ.ระดมสมองหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ระดับอาชีวศึกษา**. สืบค้น 16 ตุลาคม 2565, จาก https://www.vec.go.th/portals/0/tabid/103/ArticleId/2238/2238.aspx

อภิชญาณ์ จึงตระกูล, สิรีธร จารุธัญลักษณ์, และศุทธาภา นพวิญญูวงศ์. (2564). **เปิดหวูดรถไฟจีน-ลาว: นัยต่อเศรษฐกิจไทย**. สืบค้น 4 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/regional-articles/reg-article-2021-05.html

Fang, H.H, Zheng, T.T, & Chen T.T. (2016). Teaching Chinese as foreign language on the perspective of globalization. **Overseas Chinese Education**. 80(3), 424-431.

Kennett, B. (2002). Language learners as cultural tourists. **Annals of Tourism Research**, 29(2), 557-559.

Leslie, D., Russell, H., & Govan, P. (2004). Foreign Language Skills and the Needs of the UK Tourism Sector. **SAGE Journals**. 18(4), 255-266.

Li, J.X. (2018). **South Korea high school's localization Chinese textbook design study (韩国高中汉语教材本土化研究)** (Master's theses). Shenyang: Shenyang Normal University.

Li, Q. (2012). **General introduction to teaching Chinese as a foreign language (对外汉语教材通论)**. Beijing: The Commercial Press.

Liu, X. (2000). **Introduction to Pedagogy in Teaching Chinese as a Foreign Language**. Beijing: Beijing Language and Culture University Press.

Lu, B.S. (1993). Teaching Chinese as a foreign language introduction (对外汉语教学概论 (讲义) (续五)). **Chinese Teaching in the World (世界汉语教学)**. 1993(3), 206-219.

Lu, W. (2009). The perspective of Teaching Chinese as a foreign language in textbooks design problems (关于对外汉语教材研发几个问题的思考). **Overseas Chinese Education**. 51(2), 1-6.

Meng, G. (2021). **Thai senior officials call for speeding up the connection between the Thai railway system and the China-Laos railway (泰高官呼吁加速泰国铁路系统与中老铁路连接)**. Retrieved June 1, 2022, from http://th.mofcom.gov.cn/article/jmxw/202112/20211203223169.shtml

Tain-Cole, S. & Crompton, J. (2003). A Conceptualization of Relationships between Services Quality and Visitor Satisfaction, and their Links to Destination Selection. **Journal of Leisure Studies**. 22(1), 65-80.

Tian, L.Y. (2020). **The study of localization in comprehensive elementary Chinese textbooks (初级汉语综合教材本土化研究)**. (Master's theses). Hebei: Hebei Normal University.

Wang, S.H. & Mayoe, A. (2013). Some Suggestions on Localized Chinese Textbook Compiling:An Analysis of Basic Chinese. **Journal of International Studies**. 3(2), 89-105.

Wu, Y.H. & Yang, J.C. (2008). On the mode for rapid promoting Chinese teaching in Thailand (泰国汉语快速传播模式研究). **Chinese Teaching in the World (世界汉语教学)**. 2008(4), 125-132.

Yang, W.B. & Ma, L.J. (2022). A Study on the Trend of Changes in the Number of Chinese Learners and Their Chinese Proficiency in Southern Thailand in Recent Years. **Journal of Sinology and Chinese Language Education**. 1(2), 32-42.

Zhang, R.M. (2016). Thailand elementary and secondary school's localization Chinese textbook design study (泰国中小学汉语教材本土化编写研究). **Journal of Dali University**. 1(1), 92-96

Zhu, Y. (2018). **Promoting localized teaching is the Chinese as foreign language teaching's development direction (推动本土化教学是对外汉语发展的方向)**. Retrieved November 29, 2022, from https://foreign.nwnu.edu.cn/2018/1011/c539a26492/page.htm